

بسمه تعالی

مقدمه

با استناد به قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۳/۵/۱۸ مجلس شورای اسلامی و در اجرای مفاد ماده ۲ سیاست‌ها و ضوابط اجرائی حاکم بر آمایش آموزش عالی در جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی، این شیوه‌نامه در چارچوب آئین‌نامه یکپارچه دوره تحصیلی دکتری ویژه دانشگاه‌های دولتی مصوب جلسه شماره ۹۶۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۴/۲۵ شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تنظیم شده است.

ماده ۱- هدف از تدوین این آئین‌نامه انتظام بخشیدن به امور تحصیلی دانشجویان از طریق تعیین چارچوب قانونی برای اجرای هماهنگ، یکپارچه و صحیح برنامه‌های آموزشی و پژوهشی دانشکده‌های دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی به منظور تربیت نیروی انسانی متخصص، متعهد، آشنا با علم و آخرین دستاوردهای علمی، و منطبق با نیازهای جامعه در راستای بهره‌گیری بهینه از ظرفیت‌های موجود برای ارتقای سطح کیفی آموزش و پژوهش در دوره دکترای تخصصی است.

ماده ۲- شرط ورود به دانشگاه، تایید شایستگی‌های عمومی از طریق پذیرفته شدن در آزمون ورودی و یا کسب پذیرش از دانشگاه طبق ضوابط و مقررات مصوب وزارت، دارا بودن مدرک رسمی پایان دوره کارشناسی ارشد مورد تایید وزارت و احراز توانایی در زبان انگلیسی است.

تبصره ۱- شرط لازم ورود به دوره دکترا دارا بودن مدرک زبان از یکی از آزمون‌های مورد تایید وزارت با حداقل امتیاز لازم اعلام شده توسط برگزار کننده امتحان می‌باشد. حدنصاب برخی از آزمون‌های متداول در جدول ۱ ارائه شده است. در صورت عدم دارا بودن این شرط در بدو ورود، پذیرفته شده دوره دکترا می‌تواند به طور وضعیت مشروط در زبان ثبت نام کند. شرط لازم برای ثبت نام در آزمون جامع آموزشی کسب حد نصاب لازم در زبان انگلیسی است.

تبصره ۲- بسندگی کلیه دانشجویان دکتری رشته فلسفه و کلام اسلامی در زبان عربی می‌توانند جایگزین بسندگی زبان انگلیسی شود.

جدول ۱- حد نصاب لازم آزمون‌های زبان انگلیسی مورد تایید برای پذیرش قطعی در دوره دکترا

نام آزمون	IELTS	TOLIMO	MSRT (MCHE)	TOFEL (PBT)	TOFEL (IBT)
حداقل نمره قبولی	۵/۵	۵۰۰	۵۰	۵۰۰	۶۰

- ماده ۳-** آموزش در دانشگاه مبتنی بر نظام واحدی و به زبان فارسی است.
- تبصره ۱-** دانشگاه اختیار دارد با رعایت نظام آموزشی، برنامه درسی مصوب را برای دانشجویان خارجی و یا دوره‌های بین‌المللی به زبان انگلیسی ارائه نماید.
- ماده ۴-** دانشگاه موظف است برای دوره‌ای که مجوز آن را از مراجع قانونی دریافت نموده است، دانشجو بپذیرد و فقط برنامه‌های آموزشی و درسی که بر اساس ضوابط ابلاغی وزارت تدوین گردیده است را اجرا نماید.
- ماده ۵-** آموزش رایگان برای هر دانشجو، در دوره تحصیلی دکترای تخصصی صرفاً یک‌بار امکان‌پذیر است.
- تبصره ۱-** دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت حذف غیر موجه درس به تشخیص شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه یا به دست نیاوردن نمره قبولی در هر درس، برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین آن، موظف به پرداخت هزینه درس مطابق تعرفه هیات امنای دانشگاه است.
- ماده ۶-** حضور دانشجو در تمام جلسات کلاس درس دوره‌های تحصیلی الزامی است.
- تبصره ۱-** اگر دانشجو در درسی بیش از $\frac{3}{16}$ جلسات کلاس و یا در جلسه امتحان پایان نیم‌سال همان درس، غیبت کند، نمره آن درس صفر خواهد شد. در صورتی که به تشخیص شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه، غیبت دانشجو موجه تشخیص داده شود، آن درس صفر، از مجموع درس‌های آن نیم‌سال حذف می‌شود.
- تبصره ۲-** نظارت بر رعایت نظم و انضباط آموزشی و مقررات دانشگاه توسط دانشجو در کلاس درس برعهده مدرس درس می‌باشد. مدرس درس موظف به ثبت حضور و غیاب دانشجویان در هر جلسه و گزارش آن مطابق ضوابط دانشگاه است. دانشگاه موظف است نسبت به ثبت الکترونیکی آمار برگزاری کلاس‌ها و حضور و غیاب دانشجویان اقدام نماید.
- ماده ۷-** پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس، توسط عضو هیات علمی یا مدرس همان درس و بر اساس حضور، شرکت در فعالیت‌های کلاسی و نتایج امتحانات ارزیابی می‌شود.
- تبصره ۱-** برگزاری آزمون کتبی برای درس‌های نظری الزامی است.
- تبصره ۲-** مدرس موظف است در چارچوب ضوابط دانشگاه، حداکثر ۲۰ روز پس از اعلام گزارش نهایی امتحان، جهت رسیدگی به اعتراضات مکتوب دانشجویان و رفع اشتباهات احتمالی، اقدام به بازبینی اوراق امتحانی درس نماید و نتیجه آن را به دانشجو و دانشگاه اعلام و ثبت نماید.
- تبصره ۳-** مدرس در درس موظف است برگه‌های امتحانی و سایر فعالیت‌های درسی و مستندات آزمون در هر درس را پس از پایان امتحانات به عنوان سوابق درس تا حداقل یک نیم‌سال تحصیلی نزد خود نگهداری نماید.
- تبصره ۴-** نمره هر یک از دروس پس از انقضای مدت مذکور و اعلام به آموزش کل غیر قابل تغییر می‌باشد. در صورت درخواست مدرس جهت تغییر نمره ثبت شده، شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه با

دریافت فرم اصلاح نمره و دلایل اشتباه صورت پذیرفته در ثبت نمره توسط مدرس، مجاز به اصلاح نمره می‌باشد.

ماده ۸- مدت مجاز تحصیل در دوره دکترای تخصصی حداقل ۶ و حداکثر ۸ نیم‌سال است و تحصیل در این دوره به صورت تمام وقت است.

تبصره ۱- در صورتی که دانشجوی در مدت مقرر دانش آموخته نشود، دانشگاه اختیار دارد مدت تحصیل وی را حداکثر تا ۲ نیم‌سال افزایش یابد. تحصیل در نیم‌سال نهم با مجوز استاد راهنما می‌باشد. اعطای سنوات نیم‌سال دهم در اختیار معاون آموزشی دانشکده است. انجام تمدید هر دو نیم‌سال با پرداخت شهریه طبق تعرفه مصوب هیأت امنای دانشگاه می‌باشد.

تبصره ۲- تحصیل هم‌زمان دانشجوی دوره دکترای تخصصی در کلیه شیوه‌های آموزشی و در کلیه دانشگاه‌ها (دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

ماده ۹- حضور دانشجوی دوره دکتری در دانشگاه، تمام وقت است و با نظارت استادان راهنما و تایید گروه آموزشی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

تبصره ۱- در صورت اعلام عدم مراجعه بیش از یک ماه دانشجوی توسط استاد راهنما و تایید گروه آموزشی، اخطار کتبی توسط معاون آموزشی دانشکده به دانشجوی ابلاغ شده و رونوشت آن به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال می‌گردد. همچنین یک ماه به وی مهلت داده می‌شود تا نحوه حضور خود را اصلاح نماید. در غیر این صورت، دانشجوی از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

تبصره ۲- درج دومین اخطار کتبی ناشی از عدم حضور دانشجوی در پرونده آموزشی وی، منجر به محرومیت دانشجوی از ادامه تحصیل می‌شود.

ماده ۱۰- تعداد واحدهای درسی دوره دکتری تخصصی ۳۶ واحد است که از این تعداد، ۱۲ تا ۱۸ واحد آموزشی و ۱۸ تا ۲۴ واحد پژوهشی است (رساله دکترا) که در برنامه درسی هر رشته تحصیلی لحاظ می‌شود.

ماده ۱۱- معادل‌سازی واحدهای درسی گذرانده شده برای دانشجویان انصرافی، اخراجی، تغییر رشته‌ای، انتقالی و یا تغییر رشته توأم با انتقال با شرایط ذیل امکان‌پذیر است:

- از زمان گذراندن آن درس بیش از ۵ سال نگذشته باشد و حداقل نمره قابل قبول (در دوره کاردانی و کارشناسی ۱۲، در دوره کارشناسی ارشد ۱۴ و در دوره دکتری تخصصی ۱۶) را در دانشگاه یا رشته مبدا کسب کرده باشد.
- دروس از دوره یا دوره‌هایی که منتج به اخذ یک مدرک تحصیلی رسمی شده باشد، نمی‌تواند معادل‌سازی شود.

- ضریب معادل‌سازی نمرات را بر اساس کیفیت و ویژگی‌های دانشگاه یا رشته مبدا و مقصد تعیین و اعمال می‌گردد و نمره معادل‌سازی شده در نمرات دانشگاه مقصد درج شود.
- دروس گذرانده شده با دروس جدید، بنا به تشخیص گروه آموزشی، مشابهت محتوایی داشته باشد.
- نمرات دروس پذیرفته شده فقط در معدل کل دانشجوی محاسبه می‌شود.
- پذیرش دو درس یکسان (از نظر محتوی و عنوان) با میزان واحدهای متفاوت به شرطی امکان‌پذیر است که تعداد واحدهای کمتر تطبیق داده شود.
- حداکثر واحدهای قابل تطبیق و پذیرش نباید بیش از ۵۰٪ کل واحدهای درسی رشته (بدون محاسبه پایان‌نامه و سمینار) باشد.

ماده ۱۲- در صورت وجود درس جبرانی در برنامه درسی یا به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی، دانشجوی موظف است حداکثر تا ۶ واحد درسی را به عنوان دروس جبرانی اخذ نماید. گذراندن این درس‌ها اجباری است اما نمره و واحد آن‌ها در محاسبه میانگین نیم‌سال و میانگین کل لحاظ نمی‌شود. نمره قبولی در دروس جبرانی حداقل ۱۴ است.

تبصره ۱- به ازای گذراندن هر واحد درسی جبرانی، ۱۵ روز به طول سنوات تحصیلی مجاز دانشجوی افزوده می‌شود.

ماده ۱۳- حداقل و حداکثر تعداد واحد درسی (جبرانی/اصلی) در یک نیم‌سال به ترتیب ۶ و ۱۰ واحد است. در صورتی که تعداد واحدها به هر دلیل کمتر از ۶ واحد باشد، آن نیم‌سال به عنوان یک نیم‌سال کامل در نظر گرفته خواهد شد.

ماده ۱۴- چگونگی و ترتیب ارائه دروس هر دوره تحصیلی، رشته و یا گرایش با رعایت پیش‌نیاز هر درس طبق برنامه درسی مصوب، با نظر استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی می‌باشد.

تبصره ۱- دروسی را که دانشجویان در مقطع کارشناسی ارشد گذرانده‌اند، نمی‌توانند مجدد در دوره دکتری بگذرانند. نام و محتوای درس توسط گروه آموزشی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

تبصره ۲- تغییر فهرست دروس تنها در شرایط اضطراری و ارائه مدارک لازم امکان‌پذیر است. برای این کار، تأیید استاد راهنما، گروه آموزشی و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده لازم است.

تبصره ۳- در صورتی که دانشجوی به هر دلیل نتواند درسی را بگذراند، و درس مذکور مجدداً در دانشگاه ارائه نشود، می‌تواند با نظر گروه آموزشی، درس دیگری را جایگزین نماید. نمره درس مردودی در ریز نمرات ثبت می‌شود و در میانگین نیم‌سال و کل محاسبه می‌شود.

ماده ۱۵- در شرایط خاص، حذف تمام دروس یک نیم‌سال تحصیلی با درخواست کتبی دانشجوی و تأیید شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه قبل از شروع امتحانات و با رعایت و احتساب در سنوات تحصیلی امکان‌پذیر است.

ماده ۱۶- نمره ارزشیابی از هر درس به صورت عددی از صفر تا ۲۰ محاسبه می‌شود. حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۴ و میانگین کل قابل قبول پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی ۱۶ است.
تبصره ۱- محاسبه میانگین کل نمرات دانشجو صرفاً بر اساس آخرین نمره قبولی وی انجام می‌شود.

ماده ۱۷- ثبت نام نکردن دانشجو در هر نیم‌سال تحصیلی، انصراف از تحصیل محسوب می‌شود. دانشگاه در صورت عدم ثبت نام دانشجو، در پایان نیم‌سال، انصراف دانشجو را اعلام می‌نماید و حکم قطعی آن را صادر می‌کند.

ماده ۱۸- دانشجوی متقاضی باید شخصا یا از طریق وکیل قانونی خود و به صورت رسمی، انصراف از تحصیل باید درخواست خود را به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارائه دهد. دانشجو می‌تواند یک بار و حداکثر تا دو ماه از تاریخ ارائه درخواست، تقاضای خود را پس بگیرد. پس از انقضای این مهلت، حکم قطعی انصراف از تحصیل وی صادر می‌شود.

تبصره ۱- تصمیم‌گیری در مورد بازگشت به تحصیل دانشجوی منصرف از تحصیل در محدوده سنوات مجاز تحصیلی و به شرط امکان اتمام واحدهای باقی‌مانده در سنوات مجاز تحصیلی باقی‌مانده صرفاً بر عهده شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه است.

ماده ۱۹- دانشجو می‌تواند با موافقت دانشگاه و احتساب سنوات تحصیل، حداکثر دو نیم‌سال از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره ۱- درخواست مرخصی تحصیلی با احتساب در نیم‌سال اول تحصیل دانشجو ممنوع است. در شرایط خاص، درخواست دانشجو در گروه آموزشی بررسی می‌گردد.

تبصره ۲- استفاده از مرخصی تحصیلی بدون احتساب در سنوات، در مواردی چون بارداری و زایمان، بیماری، ماموریت همسر یا والدین و ... منوط به تایید درخواست در کمیسیون بررسی موارد خاص است.

تبصره ۳- دانشجو متقاضی استفاده از مرخصی تحصیلی با احتساب لازم است تا قبل از شروع هفته هشتم آموزشی هر نیم‌سال، نسبت به ثبت و تایید درخواست خود در سامانه آموزشی دانشگاه اقدام و از نتیجه آن اطمینان حاصل نماید.

ماده ۲۰- تغییر رشته یا انتقال دانشجوی دوره دکتری تخصصی در همان دانشگاه یا سایر دانشگاه‌ها (دولتی- غیردولتی) ممنوع است.

ماده ۲۱- در جهت ارتقا توانایی‌های آموزشی، پژوهشی و اجرایی دانشجویان دوره دکتری، دانشجویان موظف هستند که در امور آموزشی، پژوهشی و اجرایی با دانشکده مربوط همکاری کنند.

ماده ۲۲- امتحان جامع به منظور ارزیابی قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجو و برای استمرار فعالیت‌های پژوهشی انجام می‌گیرد. ارزیابی جامع دارای دو بخش آموزشی و پژوهشی است و قبولی در آن منوط به موفقیت در هر دو بخش است. عدم موفقیت یا عدم شرکت در هر نوبت در هر بخش به منزله عدم موفقیت در ارزیابی جامع است.

ماده ۲۳- بخش آموزشی ارزیابی جامع، پس از ارائه مدرک قابل قبول زبان انگلیسی مورد تأیید دانشگاه (جدول ۱)، گذراندن حداقل ۱۲ واحد از واحدهای درسی دوره توسط دانشجو و کسب میانگین کل حداقل ۱۶ از واحدهای اخذ شده دوره، حداکثر تا پایان نیم‌سال چهارم تحصیلی، طبق تشخیص و برنامه شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده برگزار می‌شود.

تبصره ۱- چنانچه میانگین کل نمرات دانشجو پس از گذراندن تمام واحدهای درسی دوره کمتر از ۱۶ باشد، اجازه ورود به مرحله ارزیابی جامع را ندارد و تنها یک نیم‌سال با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی به وی فرصت داده می‌شود تا مجدداً با انتخاب حداکثر ۶ واحد از درس‌هایی که در آن، نمره بین ۱۴ تا ۱۶ را کسب کرده است، میانگین کل دوره را به حداقل ۱۶ برساند تا به وی اجازه ورود به ارزیابی جامع داده شود. در غیر این صورت، دانشجو از ادامه تحصیل محروم می‌شود.

تبصره ۲- ارزیابی بخش پژوهشی صرفاً بعد از موفقیت دانشجو در بخش آموزشی انجام می‌گیرد.

تبصره ۳- در صورت عدم قبولی و یا عدم احراز شرایط شرکت در بخش آموزشی ارزیابی جامع از دانشجو در ابتدای پنجمین نیم‌سال تحصیلی، ثبت‌نام به عمل نمی‌آید و دانشجو از تحصیل محروم می‌گردد.

تبصره ۴- دانشجو تنها می‌تواند در دو نیم‌سال متوالی در بخش آموزشی ارزیابی جامع شرکت نماید.

تبصره ۵- جهت برنامه‌ریزی و آمادگی دانشجویان لازم است تاریخ امتحانات جامع هر سال در تقویم آموزشی دانشکده اعلام گردد.

ماده ۲۴- بخش آموزشی ارزیابی جامع در حداقل ۳ درس تحصیلات تکمیلی مرتبط با رشته دانشجو، با اولویت در راستای موضوع تحقیق، به پیشنهاد استاد راهنما، تأیید گروه آموزشی و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، به عمل می‌آید. این ارزیابی به صورت کتبی (۷۰ درصد نمره کل بخش آموزشی) و شفاهی (۳۰ درصد نمره کل بخش آموزشی) برگزار می‌شود.

تبصره ۱- استاد/استادان راهنمای دانشجو می‌تواند حداکثر در یک موضوع به عنوان ارزیاب تعیین شود.

تبصره ۲- هر ارزیاب از اعضای هیأت علمی دارای حداقل مرتبه استادیاری با ۳ سال سابقه تدریس در مقطع تحصیلات تکمیلی است که تنها می‌تواند ارزیاب یک درس باشد.

ماده ۲۵- شرط قبولی در بخش آموزشی ارزیابی جامع، کسب نمره قبولی در هر ماده درسی آزمون جامع و کسب میانگین کل حداقل ۱۶ است. در صورت عدم موفقیت در ارزیابی آموزشی در اولین بار، به شرط رعایت تبصره ۲ ماده ۲۲، دانشجو می‌تواند برای بار دوم نیز در ارزیابی شرکت نماید.

تبصره ۱- آزمون شفاهی پس از آزمون کتبی انجام می‌پذیرد و شرط برگزاری آن، کسب نمره قبولی در هر ماده درسی آزمون کتبی و کسب میانگین کل حداقل ۱۵ در آزمون کتبی است.

تبصره ۲- در صورتی که در آزمون کتبی، معدل زیر ۱۵ کسب شود و یا نمرات دانشجو در دو یا سه درس زیر ۱۴ باشد، به دانشجو تنها یک بار دیگر فرصت داده می‌شود تا در آزمون جامع کتبی که در نیم‌سال بعدی برگزار می‌شود، شرکت نماید.

تبصره ۳- در صورتی که معدل آزمون کتبی بالای ۱۵ و نمره یک درس، زیر ۱۴ باشد، به دانشجو فرصت داده می‌شود که حداکثر در یک بازه ۱۰ روزه، مجدداً در آزمون کتبی همان درس شرکت نماید. در این حالت، نتیجه آزمون جامع کتبی بر اساس نمرات قبلی دو درس و نمره جدید درس دارای آزمون مجدد برآورد می‌شود.

ماده ۲۶- تصویب طرح پیشنهادی رساله پس از گذراندن موفقیت‌آمیز ارزیابی جامع آموزشی، شرط لازم برای اجرای رساله در دوره دکتری تخصصی است.

تبصره ۱- دانشجو موظف است بلافاصله پس از نیم‌سالی که آزمون جامع آموزشی در آن برگزار شده، از پیشنهاد خود دفاع نماید.

تبصره ۲- مجوز برگزاری جلسه دفاع از پیشنهاد، منوط به دریافت گواهی کارگاه آموزشی است که هر نیم‌سال توسط معاونت پژوهشی دانشگاه برگزار می‌شود.

تبصره ۳- در صورتی که دانشجو نتواند تا ابتدای نیم‌سال ششم تحصیل از پیشنهاد دفاع نماید، از تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۲۷- بخش پژوهشی ارزیابی جامع بر اساس داوری گزارش کتبی و شفاهی دانشجو از میزان و نحوه پیشرفت امر پژوهش توسط هیأت ارزیابی در یک نوبت انجام می‌پذیرد. ضرورت دارد ارزیابی جامع پژوهشی در دومین نیم‌سال پس از تصویب پیشنهاد صورت گیرد. نظر هیأت ارزیابی‌کننده به دو صورت "قبول" و یا "رد" است. دریافت نظر "رد" در این مرحله، به عنوان مردودی در ارزیابی جامع محسوب می‌شود. در صورت مردودی در ارزیابی پژوهشی، دانشجو از تحصیل محروم می‌شود.

تبصره ۱- هیأت ارزیابی آزمون پژوهشی جامع شامل استاد/استادان راهنما و دو داور داخلی که در جلسه دفاع از پیشنهاد دانشجو حضور داشته‌اند، می‌باشد.

ماده ۲۸- رویکردها و سیاست‌های کلان برای جهت دهی به محورهای مطالعاتی و تحقیقاتی دانشجویان در انتخاب موضوع و نگارش رساله از سوی معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه تعیین و ضوابط و شرایط اختصاصی انجام آن در قالب رساله را شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه تصویب می‌کند.

ماده ۲۹- استاد راهنما از میان اعضای هیأت علمی دانشکده و با تایید گروه آموزشی معرفی می‌گردد.
تبصره ۱- با تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، انتخاب استاد راهنمای دوم دانشجوی می‌تواند از بین اعضای هیأت علمی دانشگاه و یا سایر دانشگاه‌های دیگر باشد. مشروط بر این که سهم استاد راهنمای اول از هدایت رساله بیش از نصف باشد.

تبصره ۲- استاد/استادان راهنما باید حداقل دارای مرتبه استادیاری با حداقل سه سال سابقه تدریس در دوره‌های تحصیلات تکمیلی بوده و راهنمایی حداقل دو پایان‌نامه کارشناسی ارشد دفاع شده را نیز عهده‌دار بوده باشد.

تبصره ۳- انتخاب حداکثر دو مشاور به پیشنهاد استاد راهنما با تایید گروه آموزشی از میان اعضای هیأت علمی با مرتبه حداقل استادیاری و یا با تخصص حرفه‌ای مربوط امکان‌پذیر است.

تبصره ۴- پذیرش دانشجوی منوط به موافقت یکی از استادان مبنی بر هدایت دانشجوی می‌باشد بنابراین کلیه فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجوی زیر نظر استاد راهنما می‌باشد.

تبصره ۵- به دلایلی اگر حداکثر تا دو نیم‌سال پس از شروع تحصیل دانشجوی، استاد راهنما از هدایت دانشجوی انصراف دهد، باید تقاضای خود را همراه با توضیحات لازم به گروه آموزشی ارائه نماید تا موضوع در گروه آموزشی و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده بررسی گردد.

ماده ۳۰- هیأت داوران جلسه دفاع از پیشنهاد متشکل از استادان راهنما و مشاور و ۴ عضو هیأت علمی با رتبه حداقل استادیاری به عنوان داور است که به پیشنهاد گروه آموزشی و تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تعیین می‌شوند. دو نفر از داوران، در صورت امکان از اعضای هیأت علمی داخل گروه آموزشی و در غیر این صورت از داخل دانشکده مربوط و دو نفر دیگر، از اعضای هیأت علمی خارج از دانشگاه هستند. حداقل یکی از داوران خارجی باید دارای مرتبه دانشیاری یا بالاتر باشد.

تبصره ۱- حضور استادان راهنما، داوران داخلی و خارجی و نماینده تحصیلات تکمیلی در جلسه دفاع از پیشنهاد الزامی است و جلسه بدون حضور حتی یک شخص از ایشان، رسمیت پیدا نمی‌کند. در صورتی که استاد راهنما با مجوز دانشگاه، خارج از کشور است، گروه آموزشی باید فرد دیگری را به عنوان نماینده، معرفی و وی در جلسه دفاع حضور داشته باشد. استاد راهنما هم از خارج کشور به صورت مجازی در جلسه شرکت نماید. در صورتی که دانشجوی، دو استاد راهنما دارد، استاد راهنمای دیگر می‌تواند نماینده باشد.

تبصره ۲- در صورتی که داور خارجی، عضو هیأت علمی پژوهشکده یا پژوهشگاه‌های مورد تایید وزارت عتف، دانشگاه‌های فنی و حرفه‌ای، آزاد اسلامی، پیام نور و غیرانتفاعی باشد، باید حداقل رتبه علمی وی، دانشیاری باشد.

تبصره ۳- هیأت داوران می‌بایست در جلسه دفاع از پیشنهاد، پیش دفاع و دفاع از رساله تغییری نکنند. در غیر این صورت، تغییر در اسامی داوران باید با مجوز شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده باشد و صورت جلسه گروه آموزشی مبنی بر دلیل تغییر در اسامی در پرونده دانشجوی قرار گیرد.

ماده ۳۱- دانشجو مجاز است در زمان تدوین رساله دکتری بخشی از فعالیت‌های پژوهشی خود را طبق آئین‌نامه مصوب وزارت عتف در مدت مجاز تحصیلی با عنوان فرصت تحقیقاتی در یکی از موسسه‌های آموزش عالی داخلی یا خارجی طی نماید. دانشجویی که در فرصت مطالعاتی به سر می‌برد (اعم از داخل و خارج)، موظف است در هر نیم‌سال تحصیلی انتخاب واحد کند.

ماده ۳۲- پس از اتمام نگارش متن رساله و تایپ و صفحه‌بندی کامل آن توسط دانشجو و همچنین به شرط حداقل کفایت دستاوردهای علمی، استادان راهنما مراتب تأیید خود و آمادگی دانشجو برای برگزاری جلسه پیش دفاع را به اطلاع مدیر گروه آموزشی مربوطه می‌رسانند. گروه آموزشی حداکثر ظرف مدت دو هفته پس از دریافت تأییدیه استادان راهنما و همچنین نسخه نهایی تایپ شده رساله، در صورت وجود شرایط لازم، فرصت دارد تا با برگزاری جلسه پیش دفاع موافقت نماید. نظر گروه آموزشی باید ظرف دو هفته به تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده برسد. پس از آن در صورت وجود شرایط لازم، مجوز پیش دفاع از طرف مدیریت تحصیلات تکمیلی صادر می‌گردد.

تبصره ۱- صدور مجوز پیش دفاع منوط به ارائه گواهی شرکت دانشجو، حداقل در ۳ جلسه دفاعیه دانشجویان دکتری دانشکده در طول تحصیل است که از سوی معاون آموزشی دانشکده صادر می‌شود.

تبصره ۲- دفاع از رساله مشروط به اخذ پذیرش چاپ مقاله تحقیقی کامل، مبتنی بر رساله در نشریات ادواری دارای نمایه معتبر است. دانشجو می‌تواند با احراز ماده ۳۲ و یکی از شروط زیر از رساله خود دفاع نماید. معیار رتبه‌بندی مجلات، پایگاه استنادی Web of Science است. مجلات علمی - پژوهشی نباید در لیست سیاه وزارت باشند.

• در رشته‌های زبان و ادبیات فارسی و معارف اسلامی

○ اخذ پذیرش چاپ و یا انتشار حداقل دو مقاله علمی- پژوهشی معتبر

• در باقی رشته‌ها

○ اخذ پذیرش چاپ و یا انتشار یک مقاله به زبان انگلیسی در مجلات معتبر علمی با درجه Q1

یا Q2 و یک مقاله علمی- پژوهشی معتبر

○ اخذ پذیرش چاپ و یا انتشار دو مقاله به زبان انگلیسی در مجلات معتبر علمی با درجه Q3

یا Q4

○ در نیم‌سال دهم تحصیلی به بعد، دانشجو می‌تواند با داشتن پذیرش چاپ و یا انتشار یک

مقاله در مجلات معتبر علمی با درجه حداقل Q4 و یک مقاله علمی- پژوهشی معتبر نیز از

رساله خود دفاع نماید. در این حالت، درجه رساله نمی‌تواند عالی ارزشیابی گردد.

تبصره ۳- مقالات مستخرج از رساله باید شامل نام تمام استادان راهنما باشد که یکی از ایشان، نویسنده

مسئول است. ترتیب نام نویسندگان مقالات مستخرج از رساله عبارت است از: نام دانشجو، نام استادان راهنما

و نام استادان مشاور.

ماده ۳۳- جلسه پیش دفاع رساله با حضور استادان راهنما، داوران داخلی (طبق پیشنهاد مصوب دانشجو) و نماینده تحصیلات تکمیلی رسمیت می‌یابد. محل و تاریخ برگزاری جلسه پیش دفاع با هماهنگی استادان راهنما و اعضای هیأت داوران تعیین می‌گردد و حداقل ده روز پیش از تاریخ برگزاری جلسه، موضوع توسط دانشکده به صورت کتبی به اطلاع دانشجو و اعضای جلسه می‌رسد.

تبصره ۱- جلسه پیش دفاع در روزهای کاری برگزار می‌شود. دانشجو حداکثر ۴۰ دقیقه وقت دارد تا رساله خود را ارائه نماید. پس از آن داوران، سوالات خود را مطرح می‌کنند.

تبصره ۲- درباره رساله دانشجو طبق نظر اکثریت حاضران جلسه به شرح زیر تصمیم‌گیری می‌شود:

- بلامانع بودن برگزاری جلسه دفاع از رساله با انجام اصلاحات
- برگزاری مجدد جلسه پیش دفاع در مدت زمان مقرر

تبصره ۳- هیأت راهنما شامل استادان راهنما و مشاور در جلسه پیش دفاع تنها یک رای دارند.

تبصره ۴- در صورت بلامانع بودن برگزاری جلسه دفاع، دانشجو حداکثر یک ماه وقت دارد تا اصلاحات پیشنهادی را انجام و با تایید هیأت راهنما، درخواست صدور مجوز دفاع از رساله نماید در غیر این صورت برگزاری مجدد جلسه پیش دفاع اجباری است.

ماده ۳۴- پس از اتمام اصلاحات مصوب جلسه پیش دفاع، توسط دانشجو و تایید استادان راهنما، دانشجو باید برای برگزاری جلسه دفاع تقاضا دهد. پس از تایید مدیر گروه آموزشی و معاون آموزشی دانشکده، پرونده پیش دفاع توسط مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه بررسی و مجوز برگزاری جلسه دفاع از رساله صادر می‌گردد.

تبصره ۱- فاصله زمانی بین پیش دفاع و دفاع نهایی نباید کمتر از یک ماه و بیشتر از دو ماه باشد.

ماده ۳۵- جلسه دفاع از رساله دکتری توسط نماینده تحصیلات تکمیلی دانشگاه مدیریت می‌شود. وظایف مدیر جلسه، اداره و نظارت بر حسن برگزاری جلسه دفاع مطابق ضوابط جاری در تاریخ مقرر، تنظیم وقت پرسش و پاسخ و تنظیم و تکمیل صورتجلسه دفاع در چارچوب تعیین شده توسط دانشگاه است. حضور نماینده تحصیلات تکمیلی در جلسه دفاع تا اتمام کامل جلسه از جمله جمع‌بندی و محاسبه نمرات رساله و اعلام نتیجه به دانشجو، الزامی است و مجاز به شرکت در فرآیند ارزشیابی علمی نمی‌باشد.

تبصره ۱- دانشجوی دکتری در مدت حداکثر ۴۰ دقیقه رساله خود را ارائه و از آن دفاع می‌نماید.

تبصره ۲- فیلم‌برداری و گرفتن عکس در طی دفاعیه و تا قبل از جلسه پرسش و پاسخ داوران، به گونه‌ای که موجب اختلال در برگزاری جلسه نگردد، مجاز است ولی فیلم‌برداری در زمان پرسش و پاسخ مجاز نمی‌باشد.

تبصره ۳- هیأت راهنما شامل استادان راهنما و مشاور در جلسه پیش دفاع تنها یک رای دارند.

ماده ۳۶- دانشجو می‌بایست حداکثر سه ماه پس از برگزاری جلسه دفاع، اصلاحات پیشنهادی را انجام داده و بعد از تایید هیأت داوری، بلافاصله نسبت به تسویه حساب با دانشگاه اقدام نماید. هیأت داوران موظف است

در جلسه دفاع، برای شرایطی که دانشجو اصلاحات را انجام ندهد یا اصلاحات توسط استاد راهنما تأیید نشود، نحوه ارائه نمره نهایی و قبولی یا عدم قبولی پایان نامه را تعیین تکلیف کند.

تبصره ۱- دانشجو حداکثر تا شش ماه پس از تحویل اصلاحات فرصت دارد تا فرآیند تسویه را با پرداخت جریمه دیرکرد مصوب هیأت رئیسه دانشگاه، انجام دهد. پس از گذشت شش ماه، دانشگاه در مورد دانشجو تصمیم می‌گیرد.

ماده ۳۷- ارزشیابی رساله بر اساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی، نحوه نگارش رساله، یافته‌ها و برون دادهای پژوهشی صورت می‌گیرد. نمره رساله در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می‌شود:

• عالی (۱۹ تا ۲۰)

• خیلی خوب (۱۸ تا ۱۸/۹۹)

• خوب (۱۶ تا ۱۷/۹۹)

• مردود (کمتر از ۱۶)

تبصره ۱ - چنانچه ارزشیابی رساله، مردود اعلام شود، با تشخیص و تأیید هیأت داوران، در صورت داشتن سنوات، حداکثر یک نیم‌سال تحصیل به دانشجو اجازه داده می‌شود تا پس از اعمال نظرات اصلاحی هیأت داوران، یک بار دیگر در جلسه دفاع شرکت و از رساله خود دفاع کند.

تبصره ۲- دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از رساله خود با حداقل درجه قبولی دفاع کند، مشمول حکم اخراج می‌شود و پس از تسویه حساب و رعایت سایر ضوابط، فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی به وی اعطا می‌شود.

ماده ۳۸- ملاک دانش آموختگی، گذراندن کلیه واحدهای دوره، داشتن میانگین کل حداقل ۱۶، موفقیت (قبولی) در دفاع از رساله و ارائه تأییدیه انجام اصلاحات مورد نظر هیأت داوران است.

تبصره ۱ - تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع با کسب درجه قبولی از رساله است.

ماده ۳۹- هماهنگی‌های لازم جهت برگزاری جلسات دفاع از پیشنهاد، آزمون جامع پژوهشی، پیش دفاع و دفاع در چارچوب زمان بندی مصوب دانشکده شامل تعیین تاریخ دقیق ارائه، تکمیل و ارسال درخواست، دعوت از مدعوین جلسات و اطلاع رسانی به دفتر تحصیلات تکمیلی دانشکده به عهده دانشجو و استادان راهنما است.

ماده ۴۰- در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری محروم می‌شود:

- میانگین نمره‌های درسی که در کل دوره آموزشی خود اخذ کرده است، کمتر از ۱۶ شود.
- صلاحیت علمی دانشجو پس از دو بار ارزیابی آزمون جامع آموزشی یا در پایان نیم‌سال چهارم تحصیل احراز نشود.

- عدم شرکت یا عدم احراز شرایط شرکت در هر یک از ارزیابی‌های جامع تا مهلت‌های زمانی تعیین شده در این شیوه‌نامه.
  - عدم موفقیت در تصویب پیشنهاد رساله تا پایان نیم‌سال پنجم از تحصیل.
  - صلاحیت علمی دانشجو پس از یک بار ارزیابی آزمون جامع پژوهشی احراز نشود.
  - رساله دانشجو با رعایت تبصره ۱ ماده ۳۷ "مردود" ارزیابی شود.
  - مدت مجاز تحصیل دانشجو با رعایت تبصره ۱ ماده ۸ به پایان برسد.
- تبصره ۱- در صورت محروم شدن یا انصراف دانشجو از ادامه تحصیل در دوره دکتری، دانشگاه با رعایت ضوابط و مقررات مربوطه، فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی را به وی اعطا می‌نماید.
- ماده ۴۱- چنانچه دانشجو در حین تحصیل و انجام پژوهش و تدوین رساله مرتکب تخلف علمی (مانند دستبرد ادبی، جعل، تقلب، کپی برداری و ...) شود و تخلف او از سوی دانشگاه تایید گردد، از ادامه تحصیل محروم و اخراج می‌شود.
- تبصره ۱- احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام تحصیلات از سوی دانشگاه، منجر به ابطال مدرک تحصیلی صادر شده خواهد شد.
- ماده ۴۲- در شرایط خاص، تقاضای دانشجو در موارد ذکر شده در این شیوه‌نامه پس از تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده در کمیسیون بررسی موارد خاص طرح می‌گردد.
- ماده ۴۳- مسئولیت حسن اجرای این شیوه‌نامه و پاسخگویی قانونی مترتب به آن بر عهده دانشگاه و نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده حوزه معاونت آموزشی دانشگاه است.
- این شیوه‌نامه با یک مقدمه و تعاریف، ۴۳ ماده و ۵۹ تبصره در جلسه شماره ۴۹۲ مورخ ۱۴۰۲/۷/۴ به تصویب شورای آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۱۴۰۲-۰۳ و پس از آن لازم‌الاجرا است.